

Bilaga slutrapport

<i>Projektnamn</i>		<i>Jnr:</i>
Service till alla i Umeåregionen		2016-4499
<i>Projektägande organisation</i>		
URnära ideell förening		
<i>Kontaktperson</i>		
Bo Sundqvist		
<i>Telefonnummer</i>	<i>E-postadress</i>	
070-556 12 49	bo.sundqvist@byggtema.com	

Bakgrund och behov

URnära ideell förening har under en längre period upplevt att servicen på Umeåregionens landsbygd verkar minska. Detta har bland annat berott på att antalet "lanthandlare" lagt ner på grund av bristande kundunderlag och Umeåregionens kommuner har som många andra landsbygdskommuner drabbats av den så kallade "butiksdöden". Naturliga mötesplatser har försvunnit och personer med utrikesbakgrund, barnlediga, pensionärer, sjukskrivna med flera inte längre har en naturlig samling- och servicepunkt i bygden. På sikt kan detta leda till ökad urbanisering men det drabbar även deltidboende och besökande (turister).

För att landsbygden ska vara en attraktiv plats att leva på eller besöka finns behov av att bibehålla och utveckla hållbar lokal service. Tillgång till lokal service är också en förutsättning för att företag ska kunna etablera sig eller stanna kvar på landsbygden. En åldrande befolkning ställer högre krav på lokal service i sitt närområde. Mellan 30-50% av befolkningen i Umeåregionen bor idag på landsbygden och i ett demokratiperspektiv bör alla kommunmedborgare tillförsäkras likvärdiga livsvillkor genom att erbjudas grundläggande service i sitt närområde. Detta oavsett om personen har tillgång till kollektiva transportmedel, körkort och bil eller ej.

Projektet syfte var att kartlägga tillgång till befintlig service samt behov av service (alla kategorier*). Hittills gjorda analyser har genomförts av myndigheter i ett "top-down" perspektiv. I denna kartläggning vill vi arbeta med ett "bottom-up" perspektiv genom att utgå från de behov och möjligheter som finns främst inom ideell- (idéburen) och privat- sektor på Umeåregionens landsbygd. Att helt enkelt faktiskt fråga de som är i boende och verksamma på landsbygden vilken typ av service de är i behov av.

Genomförande

I ansökan har sex olika frågeställningar ställts som skulle besvaras under projekttiden. Dessa var:

- 1. Att sammanställa utfallet av tidigare analyser, kartläggningar, resultat och satsningar (både "lyckade", mindre "lyckade" samt "misslyckade") inom området,*
- 2. att genomföra en djupgående förstudie för att kartlägga behov och utifrån detta se möjligheter att utveckla befintlig eller skapa "ny" service på landsbygden i ett underifrånperspektiv. Samt att kartlägga möjliga transport- och logistiklösningar,*
- 3. att initiera samverkan med de företag som finns på Umeåregionens landsbygd och som idag arbetar med lokal service*. Samverkan ska mynna ut i ett helhetsgrepp på de utmaningar som finns på landsbygden (något som även social innovation fokuserar på),*
- 4. att hitta modeller för att starta och/eller fortsätta driva "lokala servicepunkter" med tillgång till livsmedel, post, systembolag (utlämning), apotek, drivmedel m.m. Här ska projektet ta fasta på de idéer, engagemang, den vilja och kompetens som finns hos personer som bor och verkar på landsbygden,*
- 5. att undersöka möjligheten till nyttjande av digitala lösningar. En del kan vara att hitta lösningar som fungerar regionalt, till exempel program för att beställa mat med hemleverans m.m. På andra orter i Sverige finns föreningar som arbetat med olika digitala/samordnande funktioner kring detta. Projektet ska ta tillvara på den erfarenhet och de kunskaper som dessa föreningar har och se över möjligheterna att implementera liknande metoder i Umeåregionen,*
- 6. att undersöka möjligheten till nyttjande av digitala lösningar. En del kan vara att hitta lösningar som fungerar regionalt, till exempel program för att beställa mat med hemleverans m.m. På andra orter i Sverige finns föreningar som arbetat med olika digitala/samordnande funktioner kring detta. Projektet ska ta tillvara på den erfarenhet och de kunskaper som dessa föreningar har och se över möjligheterna att implementera liknande metoder i Umeåregionen.*

Utöver dessa så har URnära i enlighet med projektplanen genomfört studiebesök i Boden och Skellefteå kommuner för att se hur man där på ett framgångsrikt sätt arbetat med lokal service och hur man i Umeåregionen kan ta tillvara på erfarenheter därifrån.

Projektet inleddes med en kartläggningsfas där vi tittat på vilka insatser som gjorts tidigare inom regionen. Genomgående har de genomförda insatserna riktats direkt till näringsidkare på landsbygden eller direkt till branschorganisationer. För dessa har stöd funnits att söka hos Länsstyrelsen, Landsbygdsprogrammet (eller andra strukturfondsprogram), Regionala tillväxt-åtgärder, företag och kommuner. Vi har inte kunnat se att det förts någon dialog med "nyttjarna" av sådana tjänster för att undersöka behov och önskemål om service i det egna närområdet. Trots de stöd som finns för kommersiell service på landsbygden har affärerna på landsbygden problem med bärighet och riskerar att läggas ned.

Fas två i projektet var att träffa boende och verksamma på Umeåregionens landsbygd. URnära har träffat och samtalat med 11 olika byaföreningar/motsvarande (nedan kallade byagrupperingar) spridda i Umeåregionens kommuner (se karta). Dessa samtal har följt en "mall" (där följande rubriker diskuterats; Vad är service, vilken service finns, vad behöver utvecklas, inkludering/integration, transport samt lokalproducerad mat) för att de personer som vi träffat skulle ges möjlighet att spontant kunna prata om service. I träffarna har man också kartlagt vilka behov och utmaningar som Umeåregionens landsbygd generellt står inför och hur man kan möta dessa. Samtalen har sammanfattats och en konklusion av behov och önskemål har gjorts av projektledaren. Dessa sammanfattningar har sedan legat till grund för slutsatsen i projektet men även för hur man ska kunna arbeta vidare med lokal service.

Kontakt med Länsstyrelsens projekt "Processtöd för regional serviceutveckling" har skett löpande som en lärandeprocess och för att se hur vi kan hitta samverkansfunktioner i projektet. Länsstyrelsens projekt har haft fokus på att främja långsiktigt hållbara servicelösningar och ett aktivt samarbete mellan regionala och lokala aktörer som berörs av kommersiell service. Projektets ambition är att öka möjligheterna att möta de utmaningar som ett glest befolkat län står inför. Genom riktade åtgärder kan gemensamma lösningar bidra till att stärka serviceutbud och grundläggande tjänster. Projektets innehåll och planerade aktiviteter bygger direkt på de målsättningar som finns i det regionala serviceprogrammet för Västerbotten.

I samarbete med Länsstyrelsen har vi fått tagit del av data från programmet PIPOS (ett analysverktyg som Tillväxtverket administrerar. PIPOS visar tillgänglighet av service på en kommunnivå). Tillsammans med Länsstyrelsen har vi även fått möjlighet att presentera resultat av projektet på en av deras "serviceverkstäder". Vi har även tillsammans med Länsstyrelsen och näringslivsutvecklare i Åsele har vi deltagit i en PODD "Från kust till fjäll – om landsbygders olika service behov".

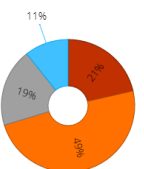
URNära har slutligen samtalat med näringslivsutvecklare/liknande i fem av de sex kommunerna (i den sjätte kommunen har det inte gått att hitta en tid för samtal) för att kartlägga dessa kommuners syn på och behov av service. Ett ytterligare syfte var att få kunskap om man gör några särskilda satsningar på landsbygden i respektive kommun.

Resultat

I samtalen med bygrupperingarna fick deltagarna själva definiera vad service är. Samtliga har definierat denna som stående på två ben, offentlig och kommersiell service.

Man ser att det finns behov av både offentlig och kommersiell service på landsbygden eller i dess direkta närhet. Hur nära man har till service ser olika ut beroende på vilken kommun som tillfrågats, men enligt PIPOS framgår följande information utifrån de ingående kommunernas fördelning av servicetyper (siffror från 2017):

<i>Nordmalings kommun</i>	<i>Bjurholms kommun</i>	<i>Vännäs kommun</i>
Servicetyper 2017 (utförare)	Servicetyper 2017 (utförare)	Servicetyper 2017 (utförare)
2 kontantuttag	1 kontantuttag	2 kontantuttag
4 betalningsförmedlingar	2 betalningsförmedlingar	2 betalningsförmedlingar
1 dagkassehantering	1 dagkassehantering	1 dagkassehantering
4 dagligvaror fullt sortiment	4 dagligvaror fullt sortiment	3 dagligvaror fullt sortiment
1 dagligvaror ej fullt sortiment	0 dagligvaror ej fullt sortiment	2 dagligvaror ej fullt sortiment
5 posttjänster	2 posttjänster	3 posttjänster
6 drivmedel	5 drivmedel	5 drivmedel
Dagbefolkning 2015; Sysselsatta; 2 056 st (ålder 20-64 år)	Dagbefolkning 2015; Sysselsatta; 683 st (ålder 20-64 år)	Dagbefolkning 2015; Sysselsatta; 2 435 st (ålder 20-64 år)
Arbetsstillfällen 2015: 511 st	Arbetsstillfällen 2015: 221 st	Arbetsstillfällen 2015: 500 st
Nattbefolkning 2016: 7 126 st	Nattbefolkning 2016: 2 453 st	Nattbefolkning 2016: 8 692 st
Åldersfördelning	Åldersfördelning;	Åldersfördelning;

 <p>0-20 år 20% 20-65 år 58.5% 65-80 år 15% äldre än 80 år 7%</p>	 <p>0-20 år 21% 20-65 år 59.7% 65-80 år 19% äldre än 80 år 11.3%</p>	 <p>0-20 år 20% 20-65 år 57% 65-80 år 15% äldre än 80 år 6%</p>
<p>Umeå kommun</p> <p>Servicetyper 2017 (utförare) 27 kontantuttag 13 betalningsförmedlingar 7 dagkassehantering 42 dagligvaror fullt sortiment 16 dagligvaror ej fullt sortiment 31 posttjänster 47 drivmedel</p> <p>Dagbefolkning 2015; Sysselessatta; 60 505 st (ålder 20-64 år) Arbetsstillfällen 2015: 6 115 st Nattbefolkning 2016: 122 766 st Åldersfördelning</p> <p>0-20 år 20% 20-65 år 58.5% 65-80 år 15% äldre än 80 år 7%</p>	<p>Robertsfors kommun</p> <p>Servicetyper 2017 (utförare) 2 kontantuttag 2 betalningsförmedlingar 1 dagkassehantering 4 dagligvaror fullt sortiment 3 dagligvaror ej fullt sortiment 6 posttjänster 7 drivmedel</p> <p>Dagbefolkning 2015; Sysselessatta; 2 142 st (ålder 20-64 år) Arbetsstillfällen 2015: 578 st Nattbefolkning 2016: 6 777 st Åldersfördelning;</p> <p>0-20 år 21% 20-65 år 59.7% 65-80 år 19% äldre än 80 år 11.3%</p>	<p>Vindelns kommun</p> <p>Servicetyper 2017 (utförare) 5 kontantuttag 3 betalningsförmedlingar 2 dagkassehantering 7 dagligvaror fullt sortiment 1 dagligvaror ej fullt sortiment 6 posttjänster 8 drivmedel</p> <p>Dagbefolkning 2015; Sysselessatta; 2 311 st (ålder 20-64 år) Arbetsstillfällen 2015: 510 st Nattbefolkning 2016: 5 410 st Åldersfördelning;</p> <p>0-20 år 20% 20-65 år 57% 65-80 år 15% äldre än 80 år 6%</p>

När det gäller dagligvaror har de flesta i Umeåregionen 0-20 km till närmaste fullsortimentsbutik. En minoritet av befolkningen har 20-30 km till en sådan.

Merparten av Umeåregionens befolkning har 0-20 km till närmaste posttjänst. Det finns dock områden som har upp till 30 km till närmaste posttjänst. Samma förhållanden gäller för tillgång till närmaste drivmedelsstation, men tack vare lokala satsningar från bygrupperingar har man en förhållandevis god täckning av drivmedelsstationer på landsbygden.

De flesta bygrupperingarna definierade service som:

Tillgång till bredband,

fungerande mobil telefoni, (då det fasta kopparnätet på de allra flesta ställena monterats ner),
tillgång till affär,

skola,

vård (Hälsocentral/äldreboende m.m),

post,

apotek,

drivmedel,

"allt som behövs för att få det att fungera där man bor".

Här är samtliga byagrupperingar medvetna om skillnaderna i ansvar avseende kommersiell service och offentlig service, men eftersom man har behov av bägge serviceslagen vill man att dessa ska finnas i närheten. Samtliga tillfrågade beskriver att köptrohet på den lokala affären som otroligt viktigt, oavsett om servicen finns i närheten i form av en lanthandel eller om den finns i tätorten. Man ser inte heller behovet av "ny" service utan tycker att det är viktigast att behålla den service som finns. Det som framkommer är svårigheten att starta nya butiker då befolkningsunderlaget på landsbygden är litet och många pendlar till och från arbetet och "man handlar där man är". Det har bitvis först en diskussion kring möjligheten till digital handel, men det finns i dagsläget fungerande hemsändning och kommersiell service i "närheten", så denna fråga är inte aktuell under rådande förutsättningar.

Vilken service behöver utvecklas?

Den service som behöver utvecklas följer ett mönster. Byagrupperingarna ser möjligheter och vill att det som redan fungerar ska få växa och bli bättre. Här är det otroligt viktigt att poängtera att den ideella rörelsen är stor på landsbygden. Utan det ideella arbetet och människors trägna vilja göra en förbättring där de bor skulle det inte finnas den typ av service som i dagsläget finns men även utvecklas. Det ideella arbetet sker genom människor som bor och verkar på landsbygden och utförs på deras fritid och utan egen vinning. Detta är även något som återkommer i samtalen, att det ideella arbetet och föreningslivet är en grundsten i landsbygdsutveckling och även grunden till service. På flera orter har man själva startat upp eller bidragit till att det t.ex finns en drivmedelsstation och/eller verkat för att man ska handla lokalt men också att nyttja det lokala näringslivet.

Vilken service behöver då utvecklas? Här är svaren lite mer spretiga beroende på vilka behov och utmaningar de olika byagrupperingar ser. Det som är en röd tråd genom samtalen är att man vill ha tillgång till fungerande kommunikationer och att man önskar en utökning av kollektivtrafiken. Man vill ha tillgång till en affär, ges möjlighet att kunna handla lokalproducerade varor men framförallt så vill man känna sig som en del av kommunen. Många av grupperingarna känner inte att de får samma typ av service då den oftast hamnar i tätorten och man känner sig lite "på undantag".

Samlingsplatser eller lokaler är viktiga på landsbygden. Det är där man kan träffas och få möjlighet till socialt utbyte. Ofta är dessa en lokal matbutik, en bygdegård, träningslokal eller en skidbacke. I de områden där man inte har en fungerande samlingslokal önskar man få till stånd en sådan och i de områden där det finns vill man utveckla dessa. Man ser att det finns ett behov av att träffas och att kunna umgås, men även ha en plats där det finns möjlighet att anordna tex. gemensamma middagar m.m.

Boende på landsbygden

Det finns ett stort behov av att få tillstånd en flyttkedja från hus till lägenheter på landsbygden. I dagsläget är medelåldern på landsbygden förhållandevis hög och den åldrande befolkning som finns flyttar inte ifrån sina hus till en lägenhet i tätorten när man inte längre orkar sköta om sitt hus.

Det finns dessutom en generellt sett hög bostadsbrist i regionen och det bostadsbyggande som planeras i kommunerna sker företrädesvis i tätorterna. Att det i dagsläget är problematiskt för privatpersoner att få lån för att bygga nytt på landet hämmar naturligtvis också landsbygdens tillväxt.

Samtliga byagrupper uppger att det inte finns få lediga hus till salu, däremot finns "familjegårdar" som inte bebos helårsvis utan används som sommarboende eller som man behåller nostalgiska skäl. Det finns ett behov av att få stöd och hjälp att se över möjligheterna att frigöra dessa fastigheter så att man kan få en ökad inflyttning till landsbygden.

Nästa alla byagrupperingar arbetar med någon form av välkomnande till de som flyttar in till bygden. Detta stärker känslan av samhörighet och möjliggör för fortsatt utveckling då de som är nyinflyttade till bygden därigenom får information om de aktiviteter som pågår och får en naturlig kontaktväg in i byagrupperingen.

Samtal med kommunernas näringslivsutvecklare

Samtliga näringslivsutvecklare påtalar att man från kommunens sida "ser" landsbygden men att det inte finns tillräckliga resurser att prioritera detta arbete i den utsträckning som man både önskar och vill (Umeå kommun har en landsbygdsutvecklare som enbart arbetar med landsbygdsfrågor). Man ser att den viktigaste insatsen är att bibehålla befintlig service och detta görs genom bland annat hemsändningsbidrag, men man ser även att det finns ett behov av att tex. utveckla Servicepunkter.

Det finns även fokus på att utveckla den service som finns i tätorten då hela kommunen nyttjar den service som där finns. Tack vare Länsstyrelsens processtöd så har ett bredare partnerskap bildats inom kommunerna och arbetet med att ta fram serviceplaner har fortsatt och fördjupats. I Umeå har man arbetat fram en tematisk översiktsplan för landsbygden och har därigenom fått ett fokus utanför stadskärnan. Kollektivtrafik är en viktig fråga och Umeå har flera både tåg- och busslinjer som trafikerar landsbygden och tätorterna som finns där. Här fokuserar man inte heller på utökad service utan att försöka förstärka den service som finns och se till tydligt lokal behov. I Umeå kommun finns det utpekade stråk där tillväxt på landsbygden särskilt ska stimuleras.

Kommunikation, transport och logistik

I samtalen både med byagrupperingarna och näringslivsutvecklarna har kommunikation, transport och logistik varit viktiga frågor. En av slutsatserna är att nästan samtliga byagrupperingar uttrycker en vilja att utveckla kollektivtrafiken men också att befolkningsunderlaget är för litet för inrättande av en ny busslinje. Samtidigt har de flesta boenden på landsbygden minst en bil per hushåll som b.l.a. används för jobbpendling. I samtalen framkommer det tydligt att bor man på landsbygden måste man ha "råd" att ha minst en bil/hushåll, då kollektivtrafik (utöver ev. skolbussar) inte finns. Detta får till följd att man handlar där man arbetar då det är enklast att göra så. Det innebär att kommungränser inte är det som är avgörande för handeln, annan service eller "sjukvård" utan hur man rent praktiskt kan lägga "livspusslet". Även personer som bor i närheten av en kommungräns handlar där det är närmast till affär och där utbudet är störst. Utifrån detta kan en fråga att arbeta vidare med vara att man i samarbetet inom Umeåregionen i ännu högre grad bortser från kommungränser för att behålla och utveckla servicen på en gemensam landsbygd.

Många påtalar också det stora behovet av vägunderhåll och snöröjning. Det är nödvändigt med framkomliga vägar, inte bara för boende utan också för hemtjänst, utryckningsfordon m.fl.

Fungerande transporter till/från företag är en förutsättning för att landsbygdsföretag ska kunna fungera och något som tagits upp i samtalen med byagrupperingarna. Här tar samtliga tillfrågade också upp vikten av att post och paketutlämning/-hämtning fungerar för privatpersoner. Man ser det som ett hot om denna grundläggande service försvinner eller minskas och det är av yttersta vikt att denna funktion finns kvar eller ännu hellre utvecklas ytterligare.

I transport kan man även lägga in begreppet kommunikation och detta både via bredband och telefoni (mobiltelefoni). Att ha en fungerande telefoni är en självklarhet som inte alltid är en verklighet på Umeåregionens landsbygd. Mobilnätet är under viss utbyggnad men det finns fortfarande "vita fläckar" på kartan och detta har blivit ytterst påtagligt när man nu har släckt kopparnäten. Det är viktigt att kommunerna fortsätter sitt påverkansarbete så att samtliga kommunmedborgare har tillgång till mobiltelefoni.

Ett fungerande bredband är i dagsläget för de flesta en självklarhet och helt nödvändigt i synnerhet då fler och fler tjänster och kontakter sker digitalt. så är behovet av uppkoppling stor. På Umeåregionens landsbygd pågår en utbyggnad av fiber och flera byar kommer inom kort att få uppkoppling. I regeringens proposition 2017/18:179 framgår att Sverige ska ha ett bredband i världsklass och att det ska gå att bedriva verksamhet på Sveriges olika landsbygder. För att landsbygden ska kunna fortsätta att vara en attraktiv plats att bo, verka och leva på krävs fungerande uppkoppling.

Integration på landsbygden

En föreställning som fanns innan projektstart var att utrikesfödda "placerats" på landsbygden runt om i Umeåregionens kommuner under sin asylprocess. Detta är delvis sant men de flesta utomeuropéer finns i tätorterna eller i staden. Arbetet med integration på landsbygden är inte särskilt omfattande med undantag där man i projektform har arbetat med integration och lyckats med detta inom de gröna näringarna. Däremot finns det utrikesfödda på landsbygden men dessa är oftast kapitalstarka européer som har haft råd att köpa hus eller fastigheter. I hela Umeåregionen råder bostadsbrist både i tätort och stad men även på landsbygden, något som försvårar landsbygdsutvecklingen. För att kunna upprätthålla eller **tillskapa** funktionell service så krävs en "kritisk massa" och som tidigare beskrivits nyttjas fler av fastigheterna enbart som deltidboende vilket gör att de serviceställen som finns i dag kan få det svårare att klara sig än om samtliga hus var bebodda under hela året.

Hälsa och sjukvård

De flesta byaggrupperingar uppger att skola och sjukvård (hälsocentraler och äldreboenden) är en viktig del av servicen och i några bygder finns idag äldreboenden. Alla läkarkontakter och hälsocentraler är förlagda till tätorterna vilket kräver att patienterna måste ta sig dit. Det finns förslag på att samplanera en skolsjuksköterskas arbete i en "byskola" med att även hjälpa patienter som bor på landsbygden, men detta är i dagsläget inte aktuellt.

Studiebesök

Två studiebesök genomfördes i februari månad med deltagare från LAG-gruppen. Dessa studiebesök syftade till att studera viktiga framgångsfaktorer för att kunna bedriva lokal service på landsbygden samt att få inspiration och tips om hur man konkret och hållbart kan arbeta med lokal service i ett underifrånperspektiv. Att få träffa andra leaderområden för att höra hur de i dagsläget arbetar med service inom lokalt ledd utveckling genom leadermetoden har varit av vikt för att kunna fortsätta arbetet i Umeåregionen.

Studiebesöket startade i Bodens kommun där man skapat två servicepunkter varav den ena servicepunkten finns i Gunnarsbyn. Servicepunkten vann 2012 en "Ullbagge" med motiveringen: "Projektet är en unik konkret satsning för samordnad service till dem som bor och verkar på landsbygden! I samverkan mellan olika aktörer har två lokala servicepunkter startats upp som underlättar för landsbygdsföretagare och boende med flera olika tjänster, t.ex. kontakt med läkare via internet". Man beskriver Servicepunkten som att man "flyttat ut en del av kommunkontoret". Idag finns:

Arbetsförmedling,

E-hälsa,

Försäkringskassa (utvalda delar),

fixarservice med tjänsteförmedling,

kommunväxel för utökad service,

Kyrkan och dess verksamheter,

Posten.

I Skellefteå bedrevs genom Leader TreKom under programperioden 2007-2013 ett serviceprojekt där åtta olika hållbara sociala servicepunkter skapades. Samtliga av dessa finns i dagsläget kvar och lever vidare med lite olika inriktningar och målsättningar. Ett gemensamt tema är att servicepunkterna har en mötesplats där man kan erbjuda flera olika typer av service. URnära besökte servicepunkten i Drängsmark som startades 2011 och som fortfarande finns kvar. På servicepunkten finns tillgång till:

drivmedel,

kiosk/butik,

Café,

Loppis,

receptfria apoteksvaror,

Bussgods.

Gemensamt för de båda studiebesöken är att servicepunkterna har skapats i projektform med utgångspunkt i ett tydligt underifrånperspektiv och att de lever kvar efter avslutat projekt. Kontakt och stöd av kommunen har varit en förutsättning för att dessa servicepunkter ska kunna fortsätta fungera parallellt med ett starkt civillsamhälle som är berett att både engagera sig och att arbeta ideellt för bygden.

Slutsats och fortsättning

I projektet framkommer behovet av att stärka servicen på landsbygden istället för att starta upp ny service. De som bor och verkar på landsbygden vill behålla, samordna och utveckla den service som finns. Det ideella engagemanget är en förutsättning för att landsbygden i Umeåregionen ska kunna vara aktiv och levande.

Samtliga byagruppingar uppger att de skulle vilja ha "en väg in" till kommunen genom en person som har hela greppet om samtliga landsbygdsfrågor och som kan hjälpa till med de frågor som berör landsbygden och utveckling. Man uppger även att det känns som om man inte är en naturlig del av kommunerna utan att landsbygden hela tiden är lite på undantag. Här ser vi att kommunerna skulle behöva arbeta med att alla kommunmedborgare skulle känna sig delaktiga i kommunen. Det finns ett stort behov av att få stöd och hjälp med utvecklingsarbetet på landsbygden. Återigen så sker det mesta av arbetet ideellt och det innebär att man arbetar med detta på den fritid man har. Det leder till att det kan vara svårt att hitta tid att söka stöd eller att få kontakt med tjänstepersoner i olika frågor. Det medför att de som har tid arbeta med utvecklingsfrågor på landsbygdsfrågor ofta är pensionärer.

Följande har identifierats under projektet:

- Landsbygdsbor vill känna sig som en fullvärdig del av kommunen och inte vara på "undantag",
- En väg in till kommunen för stöd och hjälp i landsbygdsutvecklingsfrågor (Observera att här finns det flera grupperingar som har personliga kontaktvägar och uppger att detta är nödvändigt för landsbygdsutvecklingsarbetet),
- Att inte förlora den service som finns utan i stället fortsätta att utveckla den,
- Hitta former för att lokalproducerad mat ska få ett större utrymme och exponering i lokala och regionala butiker. Det finns i dagsläget närproducerad mat men inte tillräckligt tydliga arenor för försäljning,

- Verka för att stärka köptroheten i de lokala butikerna och hos de lokala företagen,
- Stödja det lokala näringslivet genom att informera om vilka tjänster som finns tillgängliga på i närområdet,
- Att utveckla naturliga mötesplatser på landsbygden,
- Stötta det ideella arbete som sker på landsbygden och är det som skapar utveckling och mervärden.

URnära skulle ha upprättat en plan för genomförande men föreningens verksamhet är under avveckling får till följd att vi inte kommer kunna gå vidare med en genomförandeprocess. Vi ser att många frågor hör hemma hos kommunerna och hoppas att kommunerna arbetar vidare med dessa.

Vi ser ett tydligt behov av att fortsätta utveckla arbetet med service i ett regionalt perspektiv där kommungränserna inte är det som styr hur arbetet sker, utan att behoven ska få styra.